

Weekly Newspaper
of Greven
Camp V 18

Greveno
Lietuviu laikrastis

1 met.

1946 kovo 22 d.

Nr. 3.

REDAKCIJA KALBA....

Stai jau trečias Nr. Greveno lietuvių laikraščio i Jūsų pastogę izėngė. Dristame spėti, kad jis yra laukiamas svečias.

Mūsų spėjimui argumentu neieskome toli. Jie, tie argumentai, susirenka čia pat, Grevene, mazam redakcijos kambarelyje. Susirenka...

Retas kuris nejaucia pareigos paklausti, kada pasirodys naujas numeris. „Kas nauja“ — prideda. Kitas ir su konkrečia parama atzygiuoja. Ta parama deda ant stalo. Taip ir sypsosi vokiskos markės, kurios dengs ivairias islaidas.

Kita diena atzygiuoja skundas. Esa per daug jau konkrečiai mūsų kolonijos negeroves puolamos. Stai jau skaitytoju grupe, kuriai jis, tas laikrastis „per skystas“, o kitai jau „per tirstas“. Vieniems per daug ziniu, kitjems permazai.

Taigi susirenkama ir ivairiai komentuojama. Bet tai vis malonus skaitytojai, kurie vis laukia is kitu, o patys nieko neduoda. Ir visai idomu pastebeti, kad tie, kurie nieko neduoda, paprastai daugiausia pakalba...

Siaip ar taip, tas laikrastis stovi arčiausia musu. Jo pasirodymas musu susilgusi gyvenima pajudina.

Bet tu judintoju, kurie slepiasi uz tu kukliu keturiu puslapiu, yra vis del to nedaug. Ir jie nesa visa nasta...

Nieks is tu geruju kalbetoju nepasiteirauja, koks sunkus kelias prazygiuotas, kol tas greveniskis tvarkingas ir svarus pasako: „As jau cia“.

Sunkus laikai. Ir vardas tam greveniskiniui ne toks uzdetas, koki mes norejome. Bet tai jau tokios aplinkybes susidejo.

Laikrastine popiera pati nevaikscioja ir nesisulo. Jos reikia ieskoti ir dar kaip ieskoti...

Raidziu rinkejas pirmu kart pamato lietuviska rasyba ir sako: „Schrecklich“. Jis, tas, rinkejas, su kiekviena lietuviska raide kovoja, kol ja istato ten, kur reikia.

Todel ir visi rankrasciai pirmiausia per rasomaja masinele pralenda ir tik tada drista vokiskajam rinkejui pasirodyti...

Spaustuve uz desetko kilometru. Kiekvienas menkas reikaliukas, tuoj ir sako: „As reikalauju viso pusdienio“.

Tai vis kliutys, kliutys! Bet jos nugalimos. Del ju nieks nei i redakcijos kambareli nezygiuoja.

Atzygiuoja del to turinio. O ta turini galima istobulinti tik visu bendromis pastangomis.

Nefikime, kad buv. tarnautojai, moksleiviai, mokytojai, kariskiai, gydytojai negaletu atnesti savo inasa ir pasakyti: „Stai cia mano dalis“. Viens atsiiminimus, kits vertima, trecias originalu straipsneli visuomet sugebes...

Ypatingas demesys krypta i Jaunuosius. Ju jaunosioms jegoms dekinga dirva. Net prievole atiduoti savo inasa.

Mes leidziamė ta laikrasti ne todėl, kad jau turime jegu... Ir ne todėl, kad turime salygas. Ne! To visko, kaip tik labai truksta.

Mes leidziamė kaip tik todėl, kad duotume progos jaunosioms jegoms pasireiksti. Kai tos jaunosios jegos gris i Tėvyne, gales parodyti, ka yra padare, gales savo isugdytus sugebėjimus toliau refeksti ir pletoti. O tu darbo jegu Tėvyne pareikalaus.

Mes tikime, kad ir kitu lageriu lietuviai mus parems ir ten esancios jegos atsiliaps. Cia Grevene, mes dekingi esanciam studentu bureliui.

Vardan tos Lietuvos!

Padetis dabar Lietuvoje

Maskvos Radio pranesimu, Justas Paleckis, nuvaziaves i Maskva dalyvauti Auksciausios Tarybos posedy, vienam Maskvos korespondentui dave ziniu apie Tarybine Lietuvos respublika.

Vasario 10 d. Tarybinej Lietuvoj buvo rinkimai. Liaudis aktyviai dalyvavo.

Jo manymu geriausias gyvenimas yra Panevezio ir Rokiskio apskrityse. Netoli Panevezio yra trys cukraus fabrikai. Viens is ju pradejo veikti pats pirmasis visoj Rusioj... Ukininkai sudare ilgiasias virtines. Jie veze cukrinius runkelius. Tulse apskriciuose jau yra kaimu, kurie neturi jokiu trukumu. Jie visai apsirupine. Jie tvirtai pasitiki savo ateitimi.

Tarybine Lietuva gavo traktoriu ir kitu masinu. Naujakuriai aprupinti pinigais ir kita mezeziaga.

Kultūrinis gyvenimas verda. Yra isteigta daug nauju gimnaziju ir progimnaziju. Mokyklu tinklas jau tvarkingas. Anksciau buve sunku rasti kaime biblioteka. Dabar ju jau pilna visur. Ukininkai visai lengvai gauna knygu pasiskaityti ir radio pasiklausti. Panevezio isteigtas dramos teatras.

1050 imoniu jau atstatyta. Vidutiniskai atstatoma po viena imone per menesi. Neseniai atstatyta Pavenciu cukraus fabrikas ir Kauno gumos fabrikas „Inkaras“.

Isdirbti mokslo planai. Vilniaus ir Kauno universitetai padidinami. Kitos mokslo istaigos gavo priemoni.

Vokieciu okupacija Lietuva labai paliete. Bet energija visa nugali. Sparciai atsistatoma. 1945 m. gale jau buvo daug padaryta. Kultūrinio ir ukinio gyvenimo perspektyvos geros.

Anglijojs lietuviu laikrastis „Iseiviu Draugas“ taip raso:

Toku masiniu suemimu kaip 1940—41 m. nera. Suimami individualiai. Deda suimtuosius i kalejima, o is kalejimo jau veza i Rusija. Transportai eina per Vilniaus ir Kauno kalejimus, i menesi po 3-3500 zmoniu, daugiausia ukininku ir darbininku. Isveza pirma visa ateme, nel drabuzius. Juos pakeicia skafmalais. I stoti varo buriais, dienomis privercia gatvese klauptis. Isveza daugiausia prie Uralo. Vyru misko darbams, moteris sunkiems zvejybos dar-

bam. Darbas ir maitinimas ziaurus. Vienas gautas laiskas maldauja, kad tik greiciau pasirodytu atominė bomba ir padarytu gala kancioms. Vieniems suimtiems daromas teismas, kiti isgabenami niekam apie tai negirdint. Tarp kitu nuteisti: Dz. Toliušis 8 metams, tevas Jėzuitas Bieliūnas 10 metų, J. Keliuotis 3 metams. Suimtas, bet po penkiu menesių paleistas Z. Tolinsis, taip pat Dr. A. Juska ir kiti. Propagandos reikalui parvežti esa Dr. L. Bistras, Cecevičius, Dr. K. Ambrozaitis, Zygelis, Indrioniūnas ir kiti. Gyvas esas ir kun. Mironas. Sugrazintu is Vokietijos Lietuvoje nedaug, apie 1%-tik moterys ir vaikai. Vyrai paimti i kariuomene ar isvezti darbams nepamate Lietuvos.

Vietoje isvezamųjų lietuviu ir repatrijuojamu lenku, Lietuvon atgabenami rusai. Vilniuje tokiu kolonistu esa 40.000, Kaune 20.000, o taip pat Panevezio, Siauliuose ir kituose miestuose. Mazesniuos miesteliuos sunkiau kolonizuoti del partizanų veiklos. Paleidziami is armijos rusu kariai apgyvendinami Pa-baltijo krastuose. Jiems duodama cia lengvatu. Pavarde duodama lietuviska, dokumentuose irasomi

Susidumojimas

Diena apgesusių nuodegulių vos šmilksta.

Tuoju visai užges.

Didžiam pavesyje dienu prabeganciu.

As ilgiosios tavęs...

Ateina vakaras prie mano lango, Atsiremia.

Mes kalbames su juo,

Kaip brolis ir sesuo

Abudu uzmirsti, abu nezinomi.

Mes kalbames, mes juokiamės, kad sirdgela sirdis uzmirstu.

Balta gele —

Jaunatve mus — krutinej mirsta

Jauna vos tik pradejusi zydet...

Vytautas Kastytis

lietuviams. Taip auga lietuvių skaicius. Tokie „lietuvi“ turi tiksla parodyti uzseniui „lietuvi“ va-lia, kai bus koki rinkimai. Dauguma istaigu vadovaujamos taip pat rusu kolonistu. Jau net komunistai komisarai istumiami.

Toliau „Iseiviu Draugas“ raso apie Amerikos lietuviu dovanas Lietuvai:

Amerikos lietuviu siusti Lietuvai drabuziai ir avaline atejo i Vilniu per Maskva. Laikrasciai ta fakta paminejo labai trumpai. Nepazymejo nei gauto kiekio, nei paskirstymo tvarkos, nei kas bus selpiami.

Nors ir dabar Lietuvoje yra isteigta Raudonuju Kryziumi vadinama istaiga, kurios tikslai ir uzdaviniai nera zinomi, bet ne jai buvo pavesta skirstymas Amerikos lietuviu dovanu. Visa turta pereme ir paskirste komunistu partijos centro komitetas.

Maskvoje siuntos dalis „pasikeite“, nes is tos siuntos kai kurie asmenys Lietuvoje gavo kariskos gamybos megztinius ir kojines. Ant kai kuriu ju buvo rasti rusisku firmu antspaudai.

Kadangi Amerikos lietuviu dovanas skirste komunistu partija, tai geriausius daiktus gavo komisarai, ju zmonos, kompartijos pareigunai ir Lietuvon atkeltieji rusai. Vadinas, visa kas buvo geriausio pame tie asmenys, kurie bolseviku ir taip gerai aprupinti. Jie gautus daiktus paleido i juodaja birza.

Apdalinus minetus bolseviku sulus, kas liko, buvo atiduota kai kurioms istaigoms. Kauno universitetas gavo keleta vyrisku ir vaikisku paltu, pora kostiumu, kekolika mekzliniu, keliolika poru batų ir keliasdesimts poru kojiniu ir baltiniu. Batai buvo rusiskos arba lietuviskos gamybos, o ant baltiniu ir kojiniu buvo jau ne Maskvos, bet Vilniaus fabrikų antspaudai.

Apie Amerikos lietuviu siustas lietuviams dovanas ir ju paskirstyma bei sunaudojima placiai po Lietuvą buvo kalbama ir diskutuojama. Lietuviu buvo priejta tos nuomones, kad geriau butu, jei Amerikos lietuviai kol kas susilaikytu nuo dovanu siuntimo Lietuvon ir palauktu to laiko, kada atsirast tikra garantija, kad dovanos tikrai ir tiesiu keliu pasieks Lietuvą ir tuos lietuvius, kurie tu dovanu tikrai yra reikalingi.

Atvežti is Belgijos Lietuviai

Lietuviai, laikyti uždaryti Belgijoje stovyklose kaip karo belaisviai, atvežti ir apgyvendinti prie Münsterio, Borghorst miestelyje DP lageryje.

Ju čia atgabenta 1846 vvr'ai. Ju tarpe yra sie 22 karininkai: maioras M. Gecevičius, pulk. Zukauskas, kapitonas: Nivinskas, Jackunas, Sleinys, Pudimaitis, Sapronas, juru leit. inz. Brandenburgas, leitenantai: Varkalis, Simkus, Kariunas, Lederis, Kolis, Jokubauskas, Balciunas, Poska, Pilkauskas, Valys, inz. Kaleda, inz. Valys, adv. Petraitis ir dr. Uogintas. Penkiu pavardes bus pranesta veliau. Viso yra 27 karininkai. Atveztuju tarpe yra 54 asmenys 12-18 metu amziaus.

Sitie musu vyrai dabar prilyginti civiliu isvietintuju asmenu kategorijai ir pervesti i civilius.

Sie lietuviai dabar apgyvendinti vieno fabriko patalpose, o karininkai gavo atskira nama. Patalpos nera geros. Gyvenama nuo 50 iki 500 zmoniu. Uzsiklojimui jie turi tik po viena deki. Kambariai neapsildomi. Viskas zinoma tik organizavimosi stadijoje. Daugelis labai isvarge ir sunyke, nors ju pasiryzimas nera palauztas. Maistas dabar mazdaug toks pats, kaip ir kitose stovyklose. Vyrai truksta ypac drabuziu. Jie visa laika Belgijoje leido biuleteni „Svetimaj Padangej“, kuris savo turintu tikrai idomus. Ji redagavo zinomas poetas Tvardauskas Vytautas-Vyt. Kastytis. Mes sveikiname, kad jis pazadejo ir musu laikrasciui rasineti.

Nurodoma, kad sie vyrai susirade savo gimines, gales isvykti gyventi kartu.

Butu grazu, kad artimieji lageriai sitais vyrais susirupintu ir stengtusi jiems padeti drabuziais, baliniais ir kita kuo. Greveno lietuviai jau stengiasi, kiek galedami, padeti savo vargo broliams.

Auka

Broliams partizanams prisiminti.

Kaip kudikis pasiilgsta motinos, kaip juroj audros blaskomas-zemes, taip ir as pasiilgau Taves. Daznai valandas uzsimerkiu ir laukiu, kad. Tu ateitum. Ir Tu ateini... Tuomet tyliai as kartoju Tavo varda: „Tevyne... Mylima Tevyne“. Tavo veidu klaukus sielvartas ir kraujas sruvena. „Tevyne... Mylima Tevyne...“ As is skausmo pravirkstu. Tada Tu prakalbi:

— Esu as karzygiu motina. Uz mano gyvasti sunus mirsta. Jie buciuoja negyancias mano zaizdas ir uzmerkia akis... Saule, geles ir ju kraujas... Ir as pavargau, kaip niekad siandien pavargau.

Auso nuostabiai grazus rytas. Per zeme draikesi miglos. Toli kartojojosi baisus trenksmai ir draske mano krutine. Ir ta ryta atejo priesai pikti, padegdami sodybas, rupintojelius islauzydami pakeliuos. Per rugiu lauka bego mergeite basa.

Dieve, ir ta ryta juos priesai piktieji susaude!... Susaude mylimiausius mano sunus. Ziurejo karzygiai i slenkancia padangej saule, i margas pievu geles ir ryztingai pratarė: „Motin, uz Tave... uz Tave, miela Tevyne...“ Paskutinius zodzius palydejo suviai. Per miglas saules spinduliai verzesi mano sunu veidus isbuciuoti ir isdziovinti ant geliu uzlasejusi krauja. Jie zuvo, pasiaukojo, kad as, ju motina, zeme, gyva buciau.

Atmerkiu akis. Uz lango nykus vakaras. Ir mano sirdyje nyku. Jauciu bekrasti ilgisi milimai mano Tevynei ir broliams partizanams, kurie mirsta uz motina zeme.

Pr. Barauskas.

Mandziurijos reikalai

Pagal Kinijos ziniu agenturos pranesima, SSSR kariuomene Mandziurijos sostine Mukdena aplaido. Mieste buvo matoma daug gaisru.

Pietu Mandziurijoje SSSR kariuomene zygiuoja i siaure. SSSR daliniai, apie 20.000 vyru, perkelti apie 290 km. i siaure nuo Mukdeno.

Pirmoji kinu armija siunciama i Mukdena, kadangi komunistu kariuomene nori isigauti Mukdeno apylinkese.

Ir Anglija iteike protesto nota Sovietams pries isvezima pramones irengimu.

Gen. Marschal, ypatingasis Amerikos igaliojimo Kinijai, pranesa Amerikos vyriausybei, kad 39 divizijos kinu kariuomenes zygiuoja i Mandziurija, nes cia yra nemaza komunistu karinome, kuri neturi jokiu isakymu. Galimas susiremimas, kurio pasekmes bus sunkios. Jis praso Amerikos intervencijos ir pabrezia, kad galimai greiciau reikia sudaryti pastovia vyriausybę.

Persijos ivykiu Vystymasis

Kovo 14 d. Maskvos ziniu agentura „Tass“ paskelbe, kad zinia apie SSSR kariuomenes judejima liane neatitinka tikretybei.

Amerikos U. R. Ministeris Byrnes tuoj paskelbia, kad tos zinijs, kurias jis gauna, atestina is patikimu saltiniu.

Kovo 13 d. notoj Amerikos vyriausybę pareiskia, kad ji laukia, kad SSSR savo kariuomene tuoj is Persijos atitrauks. Notoj primenama ir Didziuju atsakomybe pagal UNO charta saugojant kitu valstybiu teises. Tolimesni Persijos uzemima Amerika nepripazintu.

Autonome Azerbeidzano vyriausybę paskelbe, kad ji prisijungia Gilan, viena Persijos sriti prie Kaspijos juros.

Persijos Min. Pirm. pranesa, kad SSSR pareikalavo pilnos Azerbeidzano autonomijos ir alyvos koncesiju. Persija reikalavimus atmete. Derybos nutruko.

Persijos parlamentas paleistas. Nauji rinkimai negalima skelbti, nes Persijos istatymai draudzia rinkimus, jei kraste yra svetima kariuomene.

Kovo 17 d. Londono radio skelbia, kad SSSR kariuomene jau tik 40 km. nuo Teherano. Sovietu kariuomene gerai ginkluota ir turi visa uznugario aprupinima.

Persijos pasiuntinybe Wasingtone laukia is Persijos nurodymu. Manoma, kad Persija duos skunda, kur reikalaus, ginca svarstyti UNO Saugumo Taryboje.

Amerikos Uzsieniu Reikalų Ministerija tokiam zygiui pritaria ir pareiskia, kad Amerika, jei ir vyriausybę Persijoje pasikeistu ir skundas nebutu iteiktas, nepriklausomai pati reikalaus Persijos klausima svarstyti III. 25 Saugumo Tarybos posedy.

III. 18 Amerika skelbia, kad netiesa, kad Amerika spaudzia Persija duoti skunda ir net termina nustato - 24 val.

SSSR pasiuntinyb Persijai pranesa, kad skundo padavima SSSR vyriausybę laikys nedraugisku veiksmu ir pasilieka teise pagal tai atitinkamai ir elgtis.

Persijos Min. Pirmininkas painformavo Anglijos ir Amerikos vyriausybes, kad Persija, neziurint SSSR spaudimo, skunda Saugumo Tarybai duos.

Amerika dar karta patvirtina, kad Persija parems.

UNO Gen. Sekretorius Trygwie Lie pranesa, kad Persija iteike Saugumo Tarybai pries SSSR protesto nota. Kaltinimai: 1) tolimesnis SSSR kariuomenes palikimas Persijoje yra sulauzymas 1942 m. SSSR, Anglijos ir Persijos sutarties, 2) SSSR kisasi i Persijos vidaus reikalus, naudodama agentus, valdininkija ir kariuomene.

SSSR praso Saugumo Tarybos posedi atideti iki balandzio 10 d. Motyvuoja, kad tarp SSSR ir Persijos tebeina derybos.

Amerika nesutinka ir reikalauja SSSR ir Persijos ginca svarstyti pirmuoju darbotvarkes punktu.

Persijos siaurej sukilo kurdai. Ir kitose vietose kyla maistai. SSSR „Izvestija“ raso: „Turi buti galas Persijos politiniam chaosui“.

Su Dievuliu lygus

1.—

Pries kara jis buvo vienos parapijos zakristijonas. Visa jaunyste praleido Dievui ir klebonams tarnaudamas. Daug pakrikstyjo, daug apvesdino, daug klebonams i kapines palydėti padejo. Tarnavo saziningsai: iki pat paskutines akimirkos paliko savo vietoj. Del to dabar kenteti tenka.

O buvo taip. Kai baznycios bokstus pasieke, patranku dundesys ir is rytu puses pradejo trauktis vokieciu daliniai, kada zmones, nerimo pagauti, bego i miskus, jis su klebonu pasiliko miestely. Klebonas nebejo-ar nevistiek kur Dievo pirstas palies? Su juo likosi ir jis, ilgametis zakristijonas.

Is auksto baznycios boksto jis mate nuplysiusius, isvargusius kareivius. Per purvinus tvarseius sunkesi kraujas, prakaitas ir nuovargis. Ir jis ilgai skambindavo didziaisiais varpais, lyg baisia mirties smekla nuo savo parapijos nubaidyti noredamas.

Baznycia nebudavo tusecia. Tie, kurie niekur nebejo, altoriaus ir pilioriu prieglobsty ieskojo Dievo apsaugos, nes ju paciu namuose siaute sumusti atejunai. Vyrai buvo prievarta imami i kariuomene ir nekalti turejo kaltiesiems skiriamus smugius prisiimti.

Karta, kai jis su klebonu dalyvavo sventam duonos ir vyno atsimainyme, i baznycia isiverze ginkluoti vyrai. Uzgeso zvakes neiprastam ginklu skambėjime. Neipuseta malda nutruko zodzio vidury. Jis buvo jega paimtas nuo altoriaus ir kartu su kitais isvestas is baznycios. Vos spejo kamza nusivilkti ir zakristijos raktus nusigandusiam klebonui atiduoti....

Grubios rankos nutrauke civilius drabuzius, pamedamos nuplysusia uniforma. Salti sautuva vamzdziai, kaip alkani vanagai, seke jo judesius, ir zakristijonas baige savo senaja tarnyba Dievui ir klebonams....

Prasidejo naujas etapas istikimo Dievo tarnyboje gyvenime. Dideli ugnies lieziuviai lydejo jo pedas, ir tamsus vargo seseliai grumojo jam kiekviena zingsny. Jis atsidiure tarp tu, kurie nuplyse, alkani traukesi visais keliais. Per jo tvarseius taip pat sunkesi kraujas, prakaitas ir nuovargis, o is baznyciu bokstu skambėjo varpu malda, ir i ji ziurejo kiti zakristijonai.

2.—

Dabar jis, vel zakristijonas. Sv. Petras sugrazino jam baznycios raktus. Uz spygliuotu vielu po belaisviu kojomis kauksi kieti batai. Karas jau seniai baigesi. Zmones jau spejo baisumus uzmirsti, tik jis, zakristijonas, su savo draugais neuzmirsta. Saltis, nedavalgymas, laisves stoka ir ar imuju ilgės neduoda ramybes.

Taciau zakristijonas nesiskundzia. Jis beveik patenkintas savo buitimi. Jis vel tarnauja Dievui ir

klebonui. Lagerio vidury stovi ilgas barakas-paprasta lietuviska darzine.

Primityvus is lentu sukaltas altorius. Du balti statmenai sukryziuoti medzio gabalai atstoja kryziu. Belaisvis kunigas laiko misias. Belaisvis zakristijonas misioms tarnauja....

Uz jo nugaros nuleistom galvom, it negyvos sustingusios statulos, rymo draugai-tokie pat belaisviai. Tik prislopintas, lupu snabzdejimas rodo, kad jie gyvi padarai, turintieji Dievo suteikta teise i dideli ir grazu gyvenima.

Pakylejimo metu zakristijonas ziuri i Dievo veida sv. Ostijos pavidale. Ar tai tas pats Kristus, kuris kadaise salti ir neturte prieme silpna zmogaus kuna, kentejo kalejime, buvo kalamas ant kryziaus?... Seniau, budamas sotus, zakristijonas negalvojo apie kencianti Kristu. Sotus alkano nesupranta... Visa Kristaus kancia jam atrode, tarsi tolima nesuprantama pasaka. Jis: tikejo, kaip tiki sotus ir alkio nepazistantis. Tarnaudamas misioms, zemai nulenkdavo galva, bijodamas dievinamam Kristui i akis paziureti. Tarp jo ir Dievo tada stovejo neperzengiama bedugne. Dievas-visa galintis buities issipildymas, o jis-pati maziausia dulkele buities apraisku susiburime....

Dabar jis drasiai ziuri i Sv. Ostija. Nesuprantama pasaka is karto pasidare aiskia. Bedugne tarp jo ir Kristaus dingo, ir jis pasijuto lygus su Dievuliu. Argi ir jis, zakristijonas, nepaliko visa, kas jam buvo miela ir brangu: namu, tevynes, artimuju? Ar gi ir jo, kaip Kristaus, neuzdare i kalejima? — Dviguba spygliuotu vielu uztvara saugo susalusius jo zingsnius.... Ar gi ir jis diena ir nakti nekencia nuolatinio salcio ir alkio? Ar gi ir jo nekryziuoja ziaurus nepermaldujamas likimas?

Zakristijonas kalbasi su Dievuliu, kaip lygus su lygiu. Praso sugrazinti namus, laisve, praso duonos trupinio ir jo isvargusiu sulysusiu veidu nurieda pirma asara. Uz jo peciu asaroja draugai. Jie taip pat siandien su Dievuliu lygus....

Zakristijonas nusisluosto akis, o jo iaudrinta sirdis saukia Kristui:

— Dievuli, Tu, kur pazinai alki, salti, zmoniu nedekinguma, Tu, kurs mums kenciantiems esi lygus, atsusk teisybe, teisybe, teisybe!....

Ir jam atrodo, kad Nukryziuotasis linkterėjo galva. Pazadejo teisybe atsiusti.

Vyt. Kastytis.

PADEKA

Ponui Bagdziui uz paaukotus 80 Rm. lai krascio reikalams sirdingai dekojame.

Reiskjame padeka uz parama ir auksas laikrasciui, ponui Banaicini ir ponui Adomenai.

BALTU ALYVU PUOKSTE . . .

Svaigus pavasaris zenge kalnais ir kloniais, nuberdamas žiedais pievas, miskelius, sodus ir palangese baltųjų alyvų krumus. Pavasario gaivių persunktas vejelis sveltinai gloste krutine, kurioj tyliu džiaugsmu plake sirdis, išvydus mielosios sostinės bokstus . . .

— Dieve, koks nuostabiai gražus šis pasaulis! . . . Zeme, lyg pasakoj, svaigsta nuo žiedu . . . Zeme balta, lyg nuometas kuklios sužiedotinės . . . Zeme-rojus, pilnas uoburtu paslapčių . . . Ir per šią žemę eina, skrieja žmogus, gerdamas gyvybę, groži ir džiaugsmą . . .

Sioj valandoj nūrejosi glamoneti kiekviena issistiebusia pusaite, glausti prie krutines auksinių purienų puokste, klausytis svelnios berzelio raudos ir svaigti, svaigti alyvų kvapuos . . .

Is traukinio pasipyle simtai keleivių. — Stoty klegesys — juokas, nerimas, laukiant kelias minutes pavelavusio traukinio . . . Minioj, kuri plauke, lyg banga, gatvėmis, nebuvo matyti nei vieno pazistamo veido. Atrodo, visi skuba, bega apimti ivairiu rupešciu, stumiami dienos darbu. Skubejau ir as, nors cia atvykau ilgesio vedamas, po daugelio metu, tik aplankyti taip brangu širdziai miesta . . .

Stai ir Ausros Vartai! . . . Cia mazas budamas su mama prieblandos vakarais praleisdavau ilgas valandas, pats nesuprasdamas, kodėl man sioj vietoj taip ramu ir gera . . . Prisiminus kudikyste ir ta vaikiska malda, sirdis plake ir lyg gaila, taip gaila buvo tu be rupešciu prabegusių valandu . . .

— Labas rytas! — suskambo jaunos mergaitės balsas.

— Tai ka ir pazint nenorit buvusios savo mokinės, — svelniai priekeitavo pilna jaunatvirkos gyvybės ir zavumo mergeite.

Staigmena, nepaprasta staigmena! Visai buvau nustojes vilties šutikti bent koki pazistama, — karrojavau, spausdamas mergaitės ranka, kuri mano aki-vaizdoj užaugo ir astuoneta metu prieš mane sėdėjo klaseje . . .

— As jau puse metu vaikscioju kunigaiksciu miesto gatveis, — entuzijastiskai dziugavo mergeite.

— Mano amzina svajone buvo gyventi tame mieste, kur tiek daug brangių prisiminimų, kur Ausros Madona zvelgia is po aukso vainiko . . . — Ir musu abieju akys susikryziavo ties balta alyvų puokste, kuria, skoningai sudestyta, laike mergeite savo rankoj . . .

Antgamtinis rausvumas zaide jos veide ir sypsenoj, drauge kaupdamas savy pastovaus džiaugsmo paslapti . . .

Po trumpo, bet nuosirdaus pasikalbejimo abu klupojom stebuklingos Dievo Motinos akivaizdoje, ir musu maldos, rodos, be zodziu kilo aukstyn tarp si-

dabru ir auksu ispuostu kolonu, lyg gausingu zvakiu liepsna, lyg baltu alyvų kvapas . . . Gerejaus, kaip kudikis, ta nezemiska malda, ir buvau laimingas, matydamas jauna butybe paslaptinjoj egzaltacijoje, tarytum jausdamas sveika savosios tautos siela šios jaunos mergaitės asmenyje . . .

Vienas paskui kita ritosi kudikystės prisiminimai, saldus, kaip alyvų nektaras . . .

Tik po geros valandės atsipeikejes, tarytum is svaigulio, pastebejau altoriaus papedeje kukliai padeta man pazistama alyvų puokste, o jos savininke, sudejusi apzadus ir trapius lapelius, pilna paguodos ir ramybės nuėjo savo keliu . . .

Nuo sito susitikimo prabego keleri metai. Daug kas musu tevyneje pasikeite. Galu gale visa krasta apeme sielvartas, sielvartas didis, tamsus, kaip viesulu naktis . . . Minios, kaip ir ana kart, skubejo gatvėmis, keliais ir vieskeliais, bet kiekviename veide buvo ryskiai isskaitomi baimės ir netikroves seseliai . . . Saule leidosi rausva, lyg liudininke daugybės skaudzių ivykiu . . . Kazkur horizonte sproginejo dūmu kamoliukai, ir lapai krito gelsvi, krito iki vieno . . .

Tarp dulkiau sukuriu isryskejo vel pazistamo veido bruozai. Tik siandien juose nebuvo jaunatvirkos ugnies, to vylaus kuklumo ir baltu alyvų puokstės rėkose . . .

Pasikalbejimas trumpas, be turinio, tiesiog palaidi zodziai ir asaros . . . Dabar jos asmenyje isivaizdavau tevyne, zengiancia Golgotos keliu, didziojo penktadienio rytmetį: sieloje sunku buvo sugretinti tuos du paveikslus, kurie, lyg mirazas, praslinko pro isvargusias akis . . .

Gyvenimas netikroveje, gyvenimas tamsiam užnugary kazka baisaus inese i daugelio jaunimo sielas . . . Jos vyto, jos veso ir krypo, lyg seseliai, palauzti i tamsius vandenis, i bedugne . . .

Ir vel zydejo pavasaris, bet jau svetimais žiedais. Skubejau vieno seno miesto iskraipyta gatve. Pro pravira langa i mano nustebusias akis pateko klaikus vaizdas: trecia karta sutinku vis ta pacia butybe ir kitokiam stovyje . . .

Siandiena ja matau nuostabiai isvargusia, su cigarete rankoj, karikatūriskai dazytu veidu . . . Ji kvatoja-lyg kazkokio svaiglio apimta, kvatoja pro asaras, kazka lyg noredama pasakyti, bet zodziai stingsta vyru kleges . . . Ir vel prisimenu Ausros Vartu Madona, zvakes, be zodziu malda ir balta, balta alyvų puokste ten altoriaus papedeje . . . Ir nesuprantu, kodėl rieda mano skruostais asaros . . . Gal pasamonej pasigirdo motinu rauda, gal ju maldos stepese tremtinių dalyoj, o gal pagailo tevyne, nuskriaustos tevyne, kurios vaidilutes gesina sieloj amzina ugni . . .

ATOMU MOTORAS.

Ritchie Colder

. . . O dabar isivaizdink „Queen Mary“ laiva, kaip jis svilpia per vandenyna, kad net atomai traska-kaip suo, kuriam po uodega pririsi rakietai! — aiskino mano kaimynas autobuse savo palydovei, noredamas jai isaiskinti atomines energijos veikima.

Zinoma, as nebuvau tiek nemandagus, kad priestaraciau. Visai nestebotina, kad žmonės, visai pavertki gresiancio atomines bombos pavojaus, atomine energija suprantą, kaip eile griaudzianciu sprogimu. Bet pramonės praktikoje atomine energija visai netoki. budu pasireiks. Ta energija, tiesa, kyla is sprogimu atomo viduje; jie taciau nebus toliau jauciami ir bus taip pat lengvai reguliuojami, kaip ir duju sprogimai automobilio motore.

Tikroji varomoji jega bus, mat, duodama ne tiesioginiu atomo sproginejimu, bet ju issaukto karščio — karščio tokio stiprumo ir tokios temperatūros, kuri negali duoti kiti energijos saltiniai. Tokiu budu gaunami perkaitinti garai ir perkaitintos dujos, kurie gali buti nuvesti i turbinas, lokomotyvus ir pramonės irengimus, kai jie kad dabar vartojami jėgai gauti.

Atomini motoras elektros imoneje suks generatorius ir gamins srove, kuri mums, kaip ir ligi siol, bus privedama vielomis ir kabeliais ir kuria mes kaip ir ligi siol galesime i jungti ir isjungti. Skirtumas yra tik toks, kad susprogdinus atomus is 1 kilogramo medziagos, jei ji be liekanos paverciamo i energija, gaudama 25 milijardai kilovatvalandu, tuo tarpu, kai tas pats kiekis anglies sudeges duoda tik astuonias ir puse kilovatvalandos!

Toks atomu motoras jau yra. Zinoma, jis dar primityvus, paprastas, palyginus su tais galimais, kuriuos numato mokslas. Bet jis jau vartojamas ir gamina medziaga atomei bombai. Ji pavadinoma „Pile“, pagal prancuziska pavadinima baterijai ir jis dirba mazdaug taip:

Mes daug girdejome apie urana. Jis sunkiausias is visu gamtoje randamu 92 elementu.*) Yra kelios urano rusys; tos, kurios mums idomios yra „U 238“ (uranas su atominiu syoriu 238) ir „U 235“. Pirmaji mes galime vadinti „paprastuoju uranu“, nes jo yra didesni kiekiai; jis randamas susimaisęs su U 235 santykiu 140:1. Sis U 235 ir yra butent tai, kas „suskaldoma“. Jei vienas neutronas (atomo branduolio dalis be elektros krovinio) isminga i U 235 atomo branduoli, tai jis ji suskaldo i dvi dali. Prie to pasilinusuoja nepaprastai didelis energijos kiekis ir kartu islekia dar du ar daugiau neutronu. Tie neutronai, jei jie neturi perdidelio greicio, patenka i kitus U 235 atomus, suskaldo juos ir taip skaldymo vyksmas vis pleciasi. Tai vadinama „granitine reakcija“. Jei tik suglaudziame daug U 235 atomu i daikta, atomai pra-

deda vienas kita staiga skaldyti ir mes turime atomine bomba. Jei taciau U 235 lieka sumaisytas su U 238, tai laikosi zymiai ramiau. Tam tikru moksliniku is galvotu budu kai kurie isleke neutronai buna isiurbiami U 238 atomu; bet sie nesiskaldo virsuj nurodytu budu. Jie greiciau pavirsta nauju, dirbtiniu elementu, 93-ciuoju, kurio gamtoje nera-plutoniujm arba plutonu.

Sis plutonas gali buti taip pat lengvai, kaip ir U 235, suskaldomas. Kaip sprogstama medziaga, jis taip pat geras, jei ne geresnis, kaip U 235. Moksliniku „gudrybe“ dabar yra tame, kad greituosius neutronus is U 235 tiek suletinti, jog jie butu lengvai isiurbiami arba kitu U 235 atomu, kad vyktu grandinine reakcija, arba U 238 atomu, kad pasigamintu plutanas.

Si pastaraji tiksla pasiekiamo, kai paprastojo urano lazdeles, kurios tik maza teturi U 235, apkloja su grafito mase. Grafitas-medziaga, is kurios daro pietukus-susideda is anglies atomu, nuo kuriu neutronai atsoka. Sugrupavus urano lazdeles tam tikru budu, greitieji neutronai buna anglies atomu atmusami kaip atsokantieji biliardo rutuliai, — ir tada grizta vel i urano lazdele, kur jie jau gali buti isiurbti U 235 ir U 238 atomu.

Sitas visas vyksmas, taip sakant, uzvirina lazdeles-tai yra, jos ikaista ir plutono gamyboje turi buti ausinamos. Tam tikslui urano lazdeles (kurios tarp kitko, apsaugai nuo isedimo, kuriam jos labai jautrios, buna aptrauktos aliuminio sluoksniu) imerkiamos kartu su savo grafitinemis tuleimis i inda su tekanciu vandeniu. Kaip ir nuo elektriniu imerkiamuju virtuvu, kuriuos naudojame namu ukyje, vanduo ir cia ikaista; kolkas taciau tik ligi virimo, nes, kaip jau mineta, visa aparatura dar yra netobula ir jai vartojama medziaga neatitinka visus reikalavimus. Taip, pavyzdziui aliuminio vartojimas lazdelems nuo isedimo apsaugoti ir patiemis vandens indams gaminti, visai nera idealus. Aluminis lengvai ilinksta ir nepakelia aukstos temperatūros, kuria siaip butu galima pagaminti. Jo svarbiausia vertybe gludi tame, kad jis, skirtingai nuo daugelio kitu metalu, skatina neutronu ismigima i grafita. Elementas berilis turi tas pacias savybes, jis taip pat atsparus isedimui, yra labai kietas ir pakelia auksta temperatūra. Bet, nors jis lydinuose ir vartojamas kietinimui, — nesileidzia pagaminti ploksteliu formoje.

Kai tik bus po ranka tinkamos medziagos — tuo turi rupintis chemine ir metalurgine pramone, — fizikai gales atomu skaldyma lazdelese pagreitinti ir pastiprinti. Tada bus galima lazdelese U 235 kiekį pakelti is maziau kai 1% ligi 25%, tai yra, bus galima pasiekti milziniskas temperatūras, milziniska garo slegima, o — duju turbinoms — nepaprasta duju slegima. Butu tada galima sutrukdyti ir taip vadinama apsinuodijima, kuris mazinga gamybini pajeguma siandieniniu „Pile“ tipu. „Apsinuodijimu“ mokslas vadina susikaupima kitu elementu, kuriuos duoda suirdamas uranas. Tie elementai yra radio aktyvus, kaip ir pats radis, jie „uzkems“ aparatura ir apriboja jos darbo laika mazdaug ligi 12 menesiu. Jei taciau galima butu padidinti islekianciu neutronu skaiciu, tai jie sunaikintu tuos elementus — kaip kaminas, kuris suima savo paties dūmus.

Tokiu budu geriausiomis salygomis mes turetume pati save startuojanti motora, kuris mums imerkiamojo virtuvu principu duotu kiekviena norima garo spaudima; jegos masina, kuri automatiškai labai ilgą laiką, gal but istisus metus, suktusi ir gal „isperetu“ kitus motorus! Nes, kadangi cia pasigamines plutonas gali pakeisti U 235 (kurio jis galu gale ir virsta), tai ta plutona galima butu vartoti kitoms „Pilems“ gaminti. Tokiu budu mes turetume masina, kuri daugiau varomosios medz. pagamina, negu suvartoja!

Jeigu mes jau toki motora paleidziame, kaip mes ji galime reguliuoti? Labai paprastai. Metalas kadmis sugeria neutronus. Jei norime motora isjungti, uztenka tik imerkti kadmo lazdeles, jos sugeria uztenkamai

SAUKSMAS

Tu atsiliepk 1 mano sauksma,
I sielos ilgesi tu atsiliepk.
Mes svetimiesiems niekad nevergausim,
Neliksime sutemoj nakties!

Pakils vilnis ant mariu,
Placiai i lygu kranta issilies.
Mazyciai gabaleliai-blizgantys gintaras
Pabirs, kaip asara sirdies.

Ir gris prie brolio brolis,
Sesuo, dukte, sunus sugris
Is tolimiausiu uz mariu namoliai,
Atvers i saule langus ir duris.

Sutiks mama rozancium rankoj,
Kaip ilgesio gyva liepsna buviuos.
Kalbes be zodziu-sirdimi. Sirdies uztenka.
Ir busime mes savieji pas savus svečiuos . . .

Aprodys tetis neuzseta lauka,
Jaunyste mus kalnais ir kloniais-isvedzios.
Priglausime prie zemes ausi, zeme-saukia,
Palikti cia, namie, prie jos . . .

Ir tavo akys atsilieps i mano sauksma,
I sielos ilgesi, jos atsilieps.
Krutine prie krutines glausis,
Sirdis-prie mylincios sirdies!

Vytautas Kastytis

neutronu, kad procesas sustabdytu. Imerkimas ir ištraukimas tu lazdele gali būti automatiškai reguliuojamas termostatais. Šiu dienu atominis motoras yra dar didelis ir grieždiskas. Jis reikia apsupti storomis sienomis, kad sulaukytu išlekiančius neutronus, nes jie žmogui pavojingi ir turi būti laikomi „po raktu“. Bet atomų motoras gali būti pagamintas ir mažesniame mastabe ir pastatyti jėgainėse. (Motorai, kurie dirba su „sunkiuoju vandeniu“ — deuterijum, gali būti žymiai mažesni). Taip pat galima numatyti jų imontavimą į laivus ir lokomotyvus, bet ligi šiol negalima numatyti tokiu mazu motoru, kad jie tiktu lektuvams ir automobiliams.

Sunkus klausimai dar laukia sprendimų; bet jie

daugiausia yra cheminio ir techninio pobūdžio. Tuo tarpu atomo tyrimas eina tolyn, ypač lengvųjų elementų srityje, kaip vandenilio, helio ir azoto, kurie galetu duoti dar didesnius energijos kiekius — ir tuo pačiu dar didesnius pavojus, jei mes juos vartosime karo reikalingam, o ne žmonijos gerovei.

Is „Neue Auslese“ Nr. 4 vertė J. G.

*) t. y., jo atomas sunkiausias. Pats urano metalas sunkesnis už vandenį „tik“ 19. 1 karto. Tuo tarpu auksas sunkesnis 19. 3, platina 21. 4, o iridis ir osmis net 22. 5 karto. Svinas sunkesnis už vandenį tik 11. 3 karto (vertėjas).

Trumpos Zinios

Londonas. Anglijos radio BBC įveda pranešimus rusų kalba. Pradžioje duos per dieną 3 kartus po pusvalandį. Anglijos Pasto Ministeris pareiškė, kad dabar yra reikalinga ir galima informuoti rusų tautą, nes, jo žiniomis, SSSR atsaukė uždraudimą klausyti privatiniais radio imtuvais.

Vasingtonas. Buv. UNRRA, os direktorius Lehmann reikalauja, kad būtų įvedamos tokios maisto normos, kokios buvo per karą. Tik tokiu būdu galima bus išgelbėti daugeli badaujančių. Kinijos atstovas pareiškė, kad Kinijoje jau tokia padėtis, kad žmonės turi valgyti žolę.

Bernas. Sveicarija ir SSSR atnaujina diplomatinis santykius.

Ankara. Kovo 18 d. Irakas ir Turkija pasirašė Prekybos ir Saugumo sutartį. Turkija įvykius seka su dideliu santurumu.

Moskva. Kipras Petrauskas yra deputatas Aukščiausiojo Taryboje. Jis Maskvoje pareiškė, kad Lietuvoje vokiška okupacija paliko gilius pėdsakus. Mokyklos, institutai, ukinės imonės ir meno istaigos sugriautos. Po išvadavimo sekmingai atsistatoma. Kaune, Vilniuje, Siauliuose jau veikia teatrai, įrengtos koncertams sales, kinai atidaryti.

Jaunieji dirigentai ir kompozitoriai rėiskiasi Karnavaliaus opera „Grazina“ turi dideli pasisekima. Pakalni randa dekinga dirva savo gabumams. Jau-

nimo Teatras sutelkė visus jaunuosius meninkus, artistus.

Labai sekasi dainos ir sokio ansambliai, kuriam vadovauja Svedas.

Filharmonija yra sudaryta iš Kauno ir Vilniaus personalo. Jau ispildo Čaikovskio kurinius ir Beethovenio simfonijas.

Dramos teatras, vadovaujamas Zubkaus, stato lietuviškus ir rusiškus veikalus.

Buvo laikai, kada Tautiniam teatre buvo Peterburgo ir Maskvos aktoriai. Dabar yra tik lietuviai.

Londonas. Tarptautinė Maitinimo Taryba pareiškė pageidavimą, kad Argentina ir SSSR, kurios pagamina javų, prisidėtų prie tarptautinės maitinimo krizes salinimo.

UNRRA, ai yra isakyta, kad ji prasytu SSSR duoti javų badaujančioms, nes pagal SSSR pareiskima rusų maitinimas yra geras.

Otava. Kanados Min. Pirm. kreipėsi į Anglijos ir Amerikos vyriausybes. Jis nurodo, kad susidare labai kebliai padėtis dėl snipinėjimo aferos.

Kvota irode, kad SSSR pasiūntinybe ivelta. Kaip elgtis? Visi kiti atiduodami teisman. Kai kas teigia, kad SSSR turejo snipineti, nes nuo jos atomo paslaptis slepiama. Tai neteisinga. Pasirodo, kad snipinėjimas buvo suorganizuotas prieš 3—4 metus, kada atomo bombos paslapties dar nebuvo.

Drg. Stalinui praneštos snipinėjimo smulkmenos.

SPORTAS

KREPSINIS.

Krepšinis, „basket-ball“ buvo išrastas Kanadoje 19 simto pabaigoje. Naujasis kovos žaidimas dėl savo idomumo ir dėl aikštes įrengimu paprastumo greit pasklido visame pasaulyje. Europoje krepšinis ypatinai buvo pamegtas Pabaltijo tautų: estų, lietuvių, latvių. Šių tautų pajėgumas šioje sporto sakoje buvo ne kartą sekmingai irodytas tarptautiniuose susitikimuose su senomis Vakarų Europos valstybėmis. Pabaltijo sostinių salese ir aikštynuose įvykdavo idomių ir kėčiausių krepšinio susikirtimų. Europos pirmenybių žaidynes vyksta viena kart Rygoje, kita kart Kaune. Dviejų paskutiniųjų Europos pirmenybių laimėtojų isejo, kaip visi gerai atsimename, — Lietuvos ekipa, o mūsų kaimynai latviai ir estai buvo tai ekipai sunkiausiai nugalimas priešas. Krepšinio sustiprėjimas Lietuvoje glaudžiai sietinas su asmenybe Amerikos lietuvio dr. Savicko, kurio žiniomis ir patyrimu šio žaidimo klausimuose gausiai pasinaudojo mūsų jaunieji krepšininkai. Apskritai, už triumfalinius laimėjimus svarbiose tarptautinėse varžybose, didele dalimi turime būti dekingi savo užjuri broliams, kurių pavardės: Talzunas, Kriaciūnas, Zukas, Jurgela, Budriūnas, Lubinas, Ruzgys — Lietuvos sporto istorijoje liks įrašytos auksinėmis raidėmis. Europos krepšinio lygis buvo ir, tur būt, tebera visa klase žemesnis už Naujojo Pasaulio tautų krepšinio lygį. Musų broliai amerikiečiai atvykę tevyne davė mūsų krepšininkams visai naujus treniravimosi metodus ir naują lošimo sistemą. Visa tai pasisavine mūsų krepšininkai greit atsistojo pirmiaujančiom vieton Europoje. Paskutinės Europos vyrų krepšinio pirmenybės Kaune parodė, kad lietuviškas krepšinis stovi visa galva aukčiau už daugelio tautų krepšinį. Musų moterys krepšininkės moterų pirmenybėse Italijoje užėmė II-trą vietą, tik per plauką pralaimėjusios Italijos ekipai, kuri prieš kelias dienas tai pačiai mūsų moterų rinkinei buvo pralaimėjusi. Stebėję tas žaidynes užsienio korespondentai tuokart visi vienu balsu rase, kad geriausios buvusios lietuviškos.

Sie laimėjimai iskele lietuvių vardą ir lietuviško sporto garbę visoje Europoje. Krepšinis tapo mūsų tautiniu žaidimu.

Ir mūsų dabartinės sąlygose jaunimas neturetu

pamiršti krepšinio. Grevenė nera net krepšinio aikštelės, tuo tarpu kitose stovyklose mūsų krepšininkai suspejo užsirekomenduoti ir karines valdzios ir kitų tautybių tremtinių akyse kaip pirmaklasiai sportininkai. Kur yra lietuvių, jaunimo, ten yra ir krepšininkų, nes krepšinis buvo pasklides visoje Lietuvoje. Yra ju ir Grevenė. Mes lietuviai turime būti šio Vestfalijos užkampio krepšinio pionieriais. Ateina pavasaris. Gana sedėti kambariuose! Visi i krepšinio aikšte, kur vieni žaisdami, kiti i juos žiuredami paivairinsime savo tremtinio dienas; ir tuo pačiu bus prisidedama prie mūsų tautos vardo išgarsinimo. A. P.—kas.

PAVYKES REVANSAS.

Praėjusi sekmadienį Grevenė vel viesėjo Augustdorfo lenkų futbolo ekipa, kuri turejo susitikimą su vietos lenkų klubo „Volsos“ futbolininkais. Rudeni augustdorfičiai, kurie neoficialiai vadinami Vestfalijos vicemeisteriu, prieš Grevenos lenkus buvo laimeje 5—3. Rungtynėms oras pasitaike tikrai pavasariskas, todėl ir žiurovų i tolina aikšte (apie 3 klm.) suguzejo nemazai. Pradžioje rungtynių greveniskiai išvysto greitą žaidimą ir vienas po kito sekanciais ivarciais sukala rezultata 3—0. Spaudimas i svečių vartus nesumazeja visa pirma kelini, ir atrodo, kad svečių pralaimėjimas bus tikrai didelis. Kelinys baigiamas 4—1 Grevenos naudai. Antrame kelinyje vaizdas pasikeicia. Svečiai ima energingai sturmuoti Grevenos vartus, ir pro gerai dirbanti vartininką kamuolys kelis kartus atsiduria tinkle. Tik prieš gala Grevenos puolimas vel gauna iniciatyvą ir rezultatas pakyla 10—6, kuo rungtynės ir baigiasi. Rungtynės buvo itemptos, gyvos ir be pazymetinu siurkstumu. Tik keletos nuosalių, kurias teisejas (Grevenos) pripazino svečiams, nesinoretu pagirti. Ypatinai patiko latvis Freimanis, žaidęs Grevenos pusdesiniu puoleju. Sis Latvijos futbolo reprezentantas, kuri i Kaune teko nekarta matyti, buvo autorius 5 ivarciu i daugelio gerą progą. Labai dažnai is ikaitusios publikos pasigirdavo balsu: Pasuok latviui. Ivarciu gausumas, beto, daugelis „mirtinu progų“ — suikirtimu i virpsta, visa pusantros valandos neleido nukrypti žiurovų dėmesiui nuo dar slapokos aikštes. Žodziu, tai buvo gero futbolo demonstracija.

A. P.—kas.

SUSIDOMEKIME!

Gaivinami pavasario, nors ir svetimo, vejelio, mes skredam vaizduoteje ten, kur mūsų Nemunas, kur karklynais apzelusi, savo lankose sklidingai lakstingai giesmės Sesupe, kur skardziuota Dubysa ir ten, kur Nevezis gryna savo vandenį „i Nemuna varo“.

Mes isvaziame ir isvaiksciojam, kur mūsų gimtosios sodybos su maloniais sodeliais. Cia sprogsa pirmieji žali agrastų lapeliai, ten pilni žilvyčiai dugenciu bitelių.

Atsistoja prieš mūsų akis vaizdas raudonuojančiu serbentu, baltuojančiu ir raudonuojančiu obelu ir kriausiu.

Cia matome vaizduoteje žydincius sodelius, cia jau vaisius augancius nokstancius ir medžių sakas žemyn lenkiančius.

Bet tas tik vaizduotej. Tikrove yra pilka. Nors ir skystos žinios mus pasiekia apie teviskes, bet jos, tos žinios, duoda vaizdą, kad ten, kur buvo mūsų sodybos, yra tuscia žemė, o gal ir duobeta. Nepasidžiaugsime grize tuo, ka palikome. Reikes kurti viska is naujo, is pagrindu. Cia norisi pasakyti, kad savo medelius, sodelius sodinsime is grudo. Tam darbui jau istremime galetime ruostis, mokytis; kas moka, galetu kitiems padeti pasirengti. Atrodo, kad šios srities zinovu, agronomu, miskininku turime savo tarpe. Reiketu tik geru noru ir truputi organizacijos. Geriems norams esant, gal butu galima ir praktiskai isigyta žinias cia pat vokieciu medelynuose patikrinti.

Tiek mokymosi teorija, tiek praktiskas šios srities darbas be galo malonus, gyvas ir visur ir visuomet naudingas.

Be to, grize tevyne, juk nesodinsime medelius kur ranka, kur koja ir koks po ranka pakliuvo. Sodinsime medelius tik gerai isaugintus ir tinkamu veisliu. Sodelis tures patenkinti ir estetini ne tik savininko, bet ir praeivio skonį.

Žodziu, turesime sukurti sodybas, uzsodinti sodus, papuostus gyvatvoremis, grozinu medziu alejomis su uztvaromis nuo vakaru ir siaures vejų.

O sodus turetume pamilti visi, nes jie puosdavo ir tures puosti mūsų sodybas. Tam tektu pasirengti, pasimokyti surengiant kursus, nes tam turime dabar laiko.

Rusija ruosiasi slapliams „V 2“ saudymams.

„Daily Mail“ specialus korespondentas is Berlyno pranesa:

Vokieciu mokslininkai ir technikai, dirba Sovietu kontroleje, ruosiasi greit sauti eile „V 2“ bombų bandymams, is slaptos vietoves Baltijos pakranteje. Rusai seka Britu tyrimo darbuotoju pavyzdį, kurie saude „V 2“ is Caxhaneno spatiu menesy.

Bombos, kurios bus vartojamos siems slapliams Baltijos bandymam buvo rusų kariuomenes paimtos is dalies visai tvarkoje is slaptos vokieciu fabriko Mecklenburgo provincijoje apie 100 km. i Siaures Vakarus nuo Berlyno. Jos buvo uzbaitos gaminti po daugelio menesiu darbo mokslininku, kurie per kara dirbo Hitleriui.

Kitos žinios kurios pasiekia korespondenta is Rytu, patvirtina, kad rusai sistemingai suranda viska, ka vokieciai zinojo apie atominę bombą „V“ ginklu ir kitus ultra moderniskus karo projektus.

Tarp fiziku, dirbanciu rusams, yra ir tie, kurie padejo suprojektuoti ciklotronus, nepaprastas magnetines masinas, vartojamas atomui skaldyti.

Ten taipat yra vyrai, kurie istobulino bomba-sklaidytuva virs normu, kurias buvo pasiekusi „V 1“, kuri dabar gali būti paleista 640 km. i valanda greiciu is lektuvo, kad pasiektu taikini uz 320 km.

Pirmykstis modelis tokios tylios sklandancios bombos buvo vartojamas vokieciu, uzpuolant is oro aliantu laivus vilkstines Vakarų Vidurzemio jūros srityje po invazijos i S. Afrika.

Grupės vokieciu mokslininku, inzinieriu ir specialistu, kurie po karo sutiko dirbti Sovietu globoje Rusijoje ir Rytu Europoje, traktuojami su didžiausiu palankumu.

Jie gerai apmokami ir maitinami. Jie turi gerus namus, telefonus, automobilius ir kifus patogumus, kurie siaip Reiche yra tik prisiminimas. Daugelis turi su savim žmonas ir seimas.

Kitiems duota galimybe susisiekti su namiskiais per specialius rusų pasiuntinius, keliaujancius tarp Berlyno ir Maskvos.

Tie kurieriai paima laiskus ir pan. is tu savanoriu buvimo vietu ir perduoda seimoms tiesioginius pranešimus apie juos.

Yra tik viena neperzengiama salyga, kuria tie vokieciai samdomi. Jie turi tyleti apie savo ypatingus darbus.

Redakt.: V. Kalakauskas. Leid. Lietuvių Komitetas, Greven (Westfal.).

Spaust: Buchdruckerei J. Vienerius, Münster.